

« فصل چهارم »

تقویت کننده‌های چند طبقه

(مطابق فصل چهارم کتاب الکترونیک عمومی ۲)

هدف کلی :

تقویت کننده‌های چند طبقه، مدارهای زوج دارلینگتون و تقویت کننده‌های آبشاری با استفاده از BJT با کاربرد نرم افزار مولتی سیم

هدف های رفتاری:

در پایان این آزمایش که با استفاده از نرم افزار مولتی سیم اجرا می شود از فراگیرنده انتظار می رود که :

- ۱- بهره ی تقویت کننده های چند طبقه را محاسبه کند.
- ۲- مدار تقویت کننده ی دو طبقه با کوپلاژ خازنی را از نظر DC بررسی کند.
- ۳- شکل موج نقاط مختلف تقویت کننده ی دو طبقه با کوپلاژ خازنی را مشاهده و اندازه گیری کند.
- ۴- سیگنال خروجی را در تقویت کننده های با فرکانس زیاد مشاهده و اندازه گیری کند.
- ۵- سیگنال خروجی را در تقویت کننده های با فرکانس کم مشاهده و اندازه گیری کند.
- ۶- مدار تقویت کننده ی دو طبقه با کوپلاژ ترانسفورماتوری را از نظر DC بررسی کند.
- ۷- شکل موج نقاط مختلف تقویت کننده ی دو طبقه با کوپلاژ ترانسفورماتوری را مشاهده و اندازه گیری کند.
- ۸- راندمان را در تقویت کننده ها با کوپلاژ ترانسفورماتوری بررسی کند.
- ۹- مدار تقویت کننده ی دو طبقه با کوپلاژ مستقیم را از نظر DC بررسی کند.
- ۱۰- شکل موج نقاط مختلف تقویت کننده ی دو طبقه با کوپلاژ مستقیم را مشاهده و اندازه گیری کند.
- ۱۱- جریان عبوری از پایه های ترانزیستورهای زوج دارلینگتون را اندازه گیری کند و رابطه ی $\beta_T = \beta_1 \times \beta_2$ را تحلیل کند.
- ۱۲- ولتاژ نقاط مختلف یک تقویت کننده ی آبشاری را اندازه گیری کند.

۱۷۶

مقاومت ها و خازن هایی در بین طبقات وجود دارد.

۴-۱ آزمایش ۱: تقویت کننده ی دو طبقه با

کوپلاژ خازنی

۴-۱-۱ مدارهای تقویت کننده ی چند طبقه که ارتباط بین طبقات به یکدیگر به وسیله ی خازن انجام می شود، را مدار با کوپلاژ خازنی می گویند. به کوپلاژ خازنی، کوپلاژ RC نیز گفته می شود. عبارت " کوپلاژ RC " نشان می دهد که

۴-۱-۲ مدار تقویت کننده ی دو طبقه با کوپلاژ خازنی شکل ۴-۱ را در فضای نرم افزاری ببینید و ولتاژ DC پایه های مختلف ترانزیستورها را توسط ولت متر اندازه گیری کنید.

سؤال ۱: آیا با تغییر مقادیر مقاومت‌های بایاس ترانزیستور Q_1 ، ولتاژ بایاس پایه‌های ترانزیستور Q_2 نسبت به مرحله ۴-۱-۲ تغییری کرده‌اند؟ توضیح دهید.

۴-۱-۴ مقادیر مقاومت‌های مربوط به ترانزیستور Q_2 را حدوداً دو برابر افزایش دهید. ولتاژ بایاس پایه‌های هر دو ترانزیستور را اندازه‌گیری و یادداشت کنید.

$$V_{B_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{B_2} = \dots\dots\dots V$$

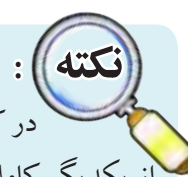
$$V_{E_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_2} = \dots\dots\dots V$$

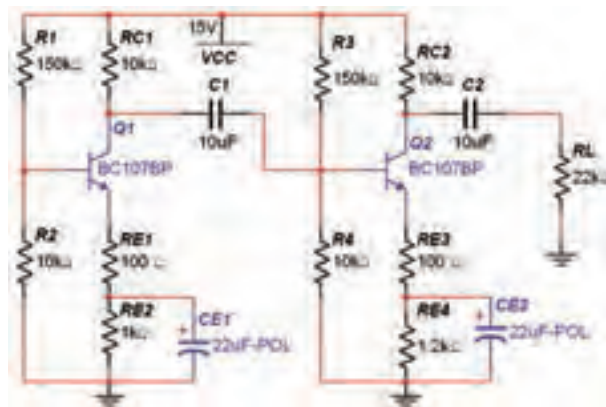
سؤال ۲: آیا با تغییر مقادیر مقاومت‌های ترانزیستور Q_2 ، ولتاژ پایه‌های ترانزیستور Q_1 نسبت به مرحله ۴-۱-۲ تغییری کرده‌اند؟ توضیح دهید.

سؤال ۳ نتیجه‌ای که از آزمایش مراحل ۴-۱-۳ و ۴-۱-۴ به دست آورده‌اید، به طور خلاصه بنویسید.

در کوپلاژ خازنی، طبقات از نظر DC از یکدیگر کاملاً تفکیک شده و جدا هستند.

شکل ۴-۱ مدار تقویت کننده دو طبقه با کوپلاژ خازنی

$$V_{B_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{B_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_2} = \dots\dots\dots V$$

۴-۱-۳ مقادیر مقاومت‌های بایاس ترانزیستور Q_1 را به حدود ۱/۵ برابر افزایش دهید. ولتاژ بایاس پایه‌های هر دو ترانزیستور را اندازه‌گیری و یادداشت کنید.

$$V_{B_1} = \dots\dots\dots V$$

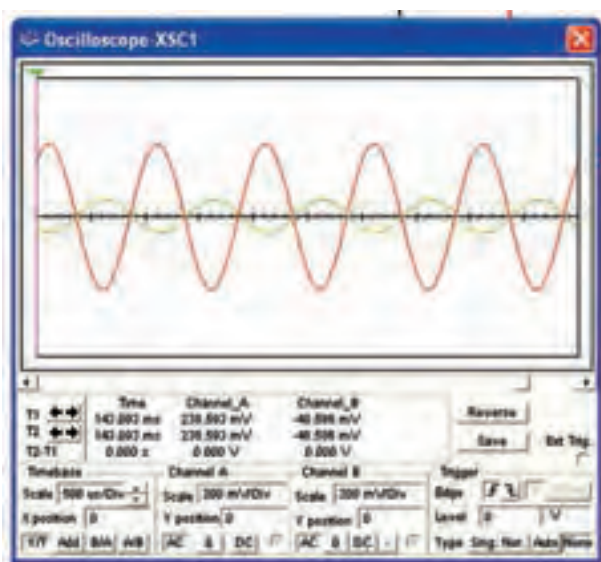
$$V_{E_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{B_2} = \dots\dots\dots V$$

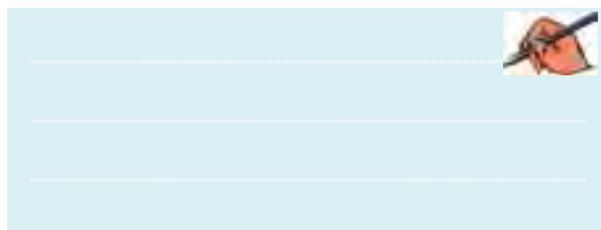
$$V_{E_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_2} = \dots\dots\dots V$$

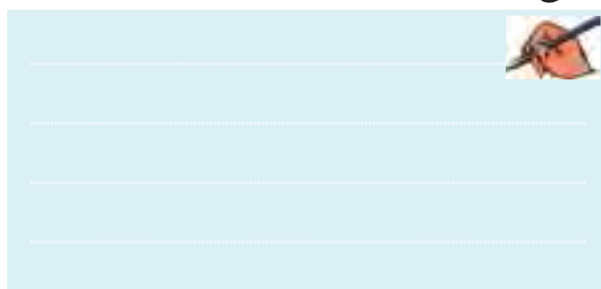

شکل ۴-۲ مدار تقویت کننده‌ی دو طبقه با کوپلاژ خازنی و شکل موج‌های خروجی هر دو طبقه

تمرین ۱: دستگاه اسیلوسکوپ را به ورودی مدار و خروجی طبقه‌ی آخر اتصال دهید و شکل موج‌های مربوطه را مشاهده کنید. آیا بین این دو شکل موج اختلاف فازی وجود دارد؟ توضیح دهید.

تمرین ۲: دستگاه اسیلوسکوپ را به ورودی مدار و خروجی طبقه‌ی اول اتصال دهید و شکل موج‌های مربوطه را مشاهده کنید. آیا بین این دو شکل موج اختلاف فازی وجود دارد؟ توضیح دهید.

۴-۱-۵ خازن کوپلاژ C_p را از مدار قطع کنید. یعنی دو طبقه را از لحاظ تغذیه‌ی DC از یکدیگر جدا نمایید. ولتاژ پایه‌های هر دو ترانزیستور را اندازه‌گیری کنید و نتیجه را با مقادیر اندازه‌گیری شده در مرحله‌ی ۴-۱-۲ مقایسه کنید.

$$V_{B_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_1} = \dots\dots\dots V$$

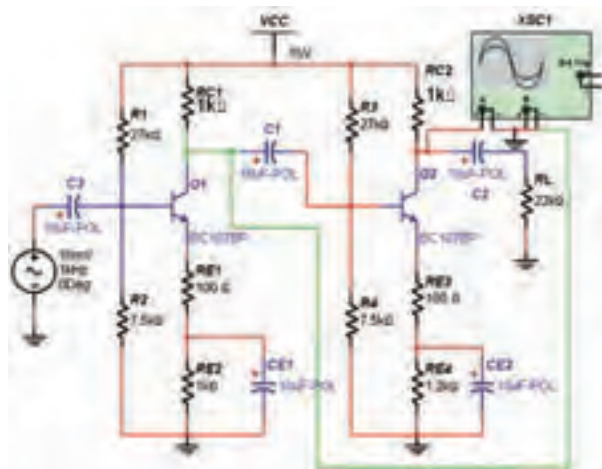
$$V_{B_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_2} = \dots\dots\dots V$$

۴-۱-۶ منبع ولتاژ AC و خازن C_p را به مدار شکل ۴-۱ اضافه کنید. با استفاده از اسیلوسکوپ ولتاژ پیک تا پیک کلکتور ترانزیستورهای Q_1 و Q_2 و سیگنال ورودی را مطابق شکل ۴-۲ اندازه بگیرید و ضریب بهره‌ی هر طبقه را به دست آورید.

سؤال ۷: ۱-۴ آیا موج کلکتور ترانزیستور Q_1 با موج کلکتور ترانزیستور Q_2 اختلاف فاز دارد؟ شرح دهید.

سؤال ۸: ۱-۴ آیا اختلاف فازی بین شکل موج ورودی و شکل موج خروجی وجود دارد؟ با ذکر دلیل شرح دهید.

سؤال ۹: ۱-۴ آیا شکل موج روی امپتر ترانزیستورها سینوسی است؟ شرح دهید.

۸-۱-۴ با اندازه گیری ولتاژها و جریان های دریافتی از منبع تغذیه I_{DC} و V_{CC} و ولتاژ و جریان AC خروجی، راندمان مدار را با استفاده از رابطه ی: $\eta = \frac{P_O}{P_I}$ به دست آورید.

۷-۱-۴ ضریب بهره ی کل مدار از رابطه ی:

$$A_V = A_{V_1} \times A_{V_2}$$

به دست می آید. هم چنین ضریب بهره ی هر طبقه از رابطه ی: $A_V = \frac{V_O}{V_i}$ حاصل می شود. در مدار شکل ۲-۴ با استفاده از مقادیر دامنه ی ورودی و خروجی، ضریب بهره ی هر طبقه و سپس ضریب بهره ی کل را به دست آورید.

$$A_{V_1} = \dots\dots\dots$$

$$A_{V_2} = \dots\dots\dots$$

$$A_{V_T} = \dots\dots\dots$$

سؤال ۴: ۱-۴ آیا روش های دیگری برای به دست آوردن ضریب بهره ی کل مدار وجود دارد؟ توضیح دهید.

سؤال ۵: ۱-۴ ضریب بهره ی کل چه رابطه ای با ضریب بهره ی هر طبقه دارد؟ شرح دهید.

با توجه به شکل ۲-۴ به سؤال های زیر پاسخ دهید.

سؤال ۶: ۱-۴ آیا موج کلکتور ترانزیستور Q_1 با موج ورودی روی بیس ترانزیستور Q_2 اختلاف فاز دارد؟ توضیح دهید.

۴-۱-۱۲ مقادیر V_{ONL} و V_{OFL} را اندازه بگیرید و مقدار امپدانس خروجی تقویت کننده را محاسبه کنید.

$$V_{ONL} = \dots\dots\dots$$

$$V_{OFL} = \dots\dots\dots$$

$$Z = \dots\dots\dots \Omega$$

۴-۱-۱۳ منبع ولتاژ را روی فرکانس ۱۰ کیلو هرتز تنظیم کنید و بهره‌ی مدار را با اندازه‌گیری ولتاژ خروجی به دست آورید.

$$A_V = \dots\dots\dots$$

۴-۱-۱۴ منبع ولتاژ را روی فرکانس ۱۰۰ کیلو هرتز تنظیم کنید و بهره‌ی مدار را با اندازه‌گیری ولتاژ خروجی به دست آورید.

$$A_V = \dots\dots\dots$$

۴-۱-۱۵ منبع ولتاژ را روی فرکانس ۵۰ کیلو هرتز تنظیم کنید و بهره‌ی مدار را با اندازه‌گیری ولتاژ خروجی به دست آورید.

$$A_V = \dots\dots\dots$$

سؤال ۱۰: در کدام یک از مراحل ۴-۱-۱۳، ۴-۱-۱۴ و ۴-۱-۱۵ بهره‌ی ولتاژ بیشتر است؟

.....

.....

.....

سؤال ۱۱: با مقایسه‌ی بهره‌ی ولتاژ در مراحل ۴-۱-۱۳، ۴-۱-۱۴ و ۴-۱-۱۵ آیا می‌توان نتیجه گرفت تقویت کننده با کوپلاژ خازنی در سیگنال‌های با فرکانس کم و زیاد ضریب بهره‌ی کمتری دارد؟ و در فرکانس‌های میانی بالاترین بهره را دارد؟ توضیح دهید.

.....

.....

.....

.....

توجه داشته باشید توان ورودی از حاصل ضرب I_{DC} و V_{CC} و توان خروجی از حاصل ضرب I_{RL} و V_{RL} به دست می‌آید.

۴-۱-۹ در مدار شکل ۴-۲ به وسیله‌ی اسیلوسکوپ ولتاژ منبع AC، ولتاژ بیس و کلکتور ترانزیستور اول، ولتاژ بیس و کلکتور ترانزیستور دوم و ولتاژ خروجی را اندازه بگیرید و یادداشت نمایید.

$$V_{P-Pi} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PB_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PC_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PB_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PC_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PO} = \dots\dots\dots V$$

۴-۱-۱۰ در مدار شکل ۴-۲ مقاومت بار را از مدار قطع کنید و ولتاژهای مرحله‌ی ۴-۱-۹ را اندازه‌گیری و یادداشت نمایید.

$$V_{P-Pi} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PB_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PC_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PB_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PC_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PO} = \dots\dots\dots V$$

۴-۱-۱۱ مقادیر بهره را در دو حالت با مقاومت بار و بدون مقاومت بار به دست آورید و نتیجه را با هم مقایسه کنید و درمورد تأثیر مقاومت بار توضیح دهید.

$$A_{V_{FL}} = \dots\dots\dots$$

$$A_{V_{NL}} = \dots\dots\dots$$

.....

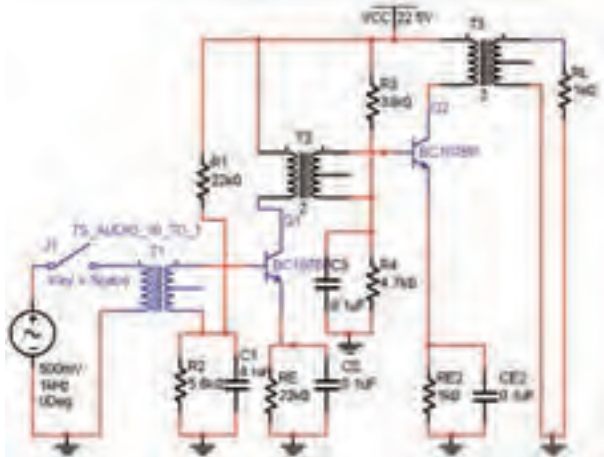
.....

.....

.....

نکته

در کوپلاژ ترانسفورماتوری طبقات از نظر DC از یکدیگر جدا هستند.

شکل ۴-۴ مدار تقویت کننده‌ی کوپلاژ ترانسفورماتوری

۴-۲-۴ ولتاژ DC پایه‌های ترانزیستورها را اندازه

بگیرید و یادداشت کنید.

$$V_{B_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_1} = \dots\dots\dots V$$

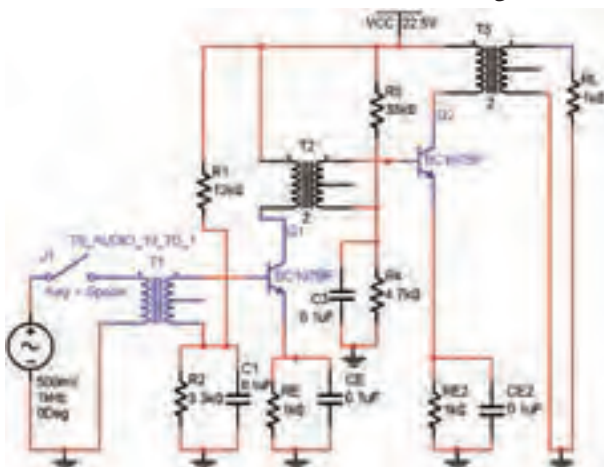
$$V_{B_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_2} = \dots\dots\dots V$$

۴-۲-۵ مقدار مقاومت های بایاس ترانزیستور Q_1 را

مطابق شکل ۴-۵ تغییر دهید و مدار را ببندید.

شکل ۴-۵ مدار تقویت کننده‌ی کوپلاژ ترانسفورماتوری

۴-۲ آزمایش ۲: تقویت کننده‌ی دو طبقه

با کوپلاژ ترانسفورماتوری

۴-۲-۱ برای دست آوردن راندمان بیشتر در

تقویت کننده‌های قدرت می‌توانیم از کوپلاژ ترانسفورماتوری استفاده کنیم. در این حالت در کلکتور ترانزیستور به جای مقاومت R_C ، اولیه‌ی یک ترانسفورماتور قرار می‌گیرد. از کوپلاژ ترانسفورماتوری در تطابق امپدانس و همچنین نیاز به راندمان بالا استفاده می‌کنند.

۴-۲-۲ در تقویت کننده‌های ترانسفورماتوری با کوپلاژ

ترانسفورماتوری، می‌توانید از ترانسفورماتور نوع استفاده کنید. برای استفاده از آن مطابق شکل ۴-۳ ترانسفورماتور را از نوار Virtual به روی صفحه‌ی کار بیاورید.

شکل ۴-۳ نحوه‌ی استفاده از نوار Virtual برای آوردن ترانسفورماتور روی صفحه‌ی کار

۴-۲-۳ مدار شکل ۴-۴ که یک تقویت کننده‌ی دو

طبقه با کوپلاژ ترانسفورماتوری است را ببندید.

۴-۲-۸ برای مشاهدی شکل موج پایه‌های مختلف تقویت کننده‌های دو طبقه با کوپلاژ ترانسفورماتوری اسیلوسکوپ را بر روی پایه‌های ترانزیستورهای مدار شکل ۴-۴ قرار دهید و ولتاژ پیک‌تا پیک آن‌ها را اندازه بگیرید و یادداشت نمایید.

$$V_{P-PB_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PE_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PC_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PB_r} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PE_r} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PC_r} = \dots\dots\dots V$$

۴-۲-۹ ولتاژ و جریان خروجی و ورودی مدار را اندازه بگیرید و یادداشت کنید.

$$V_i = \dots\dots\dots V$$

$$I_i = \dots\dots\dots \text{mA}$$

$$V_o = \dots\dots\dots V$$

$$I_o = \dots\dots\dots \text{mA}$$

۴-۲-۱۰ با توجه به مقادیر ولتاژ ورودی و خروجی ضریب بهره را محاسبه و یادداشت کنید.

$$A_v = \dots\dots\dots$$

۴-۲-۱۱ راندمان مدار را با اندازه‌گیری جریان و ولتاژ ورودی (V_{CC} , I_{DC}) و جریان و ولتاژ خروجی (V_{RL} , I_{RL}) محاسبه کنید.

$$\eta = \frac{P_o}{P_i}$$

سؤال ۱۴: راندمان‌های به دست آمده در مراحل ۴-۱-۷ مدار شکل ۴-۱ و ۴-۲-۹ مدار شکل ۴-۴ را با هم مقایسه کنید و نتیجه را بنویسید.

۴-۲-۶ ولتاژ پایه‌های ترانزیستورهای شکل ۴-۵ را اندازه‌گیری و یادداشت کنید.

$$V_{B_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{B_r} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_r} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_r} = \dots\dots\dots V$$

سؤال ۱۲: آیا با تغییر مقدار مقاومت‌های بایاس ترانزیستور Q_1 مدار شکل ۴-۵ مقدار ولتاژ DC پایه‌های مختلف ترانزیستور Q_1 با مدار شکل ۴-۴ تفاوتی دارد؟ توضیح دهید.

۱۸۲

۴-۲-۷ ترانسفورماتور T_1 را در مدار شکل ۴-۵ قطع کنید و ولتاژ پایه‌های ترانزیستورها را اندازه‌گیری و یادداشت کنید.

$$V_{B_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{B_r} = \dots\dots\dots V$$

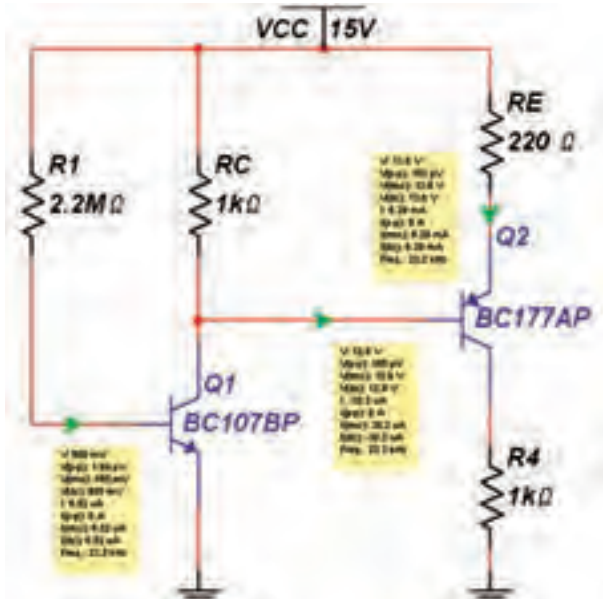
$$V_{E_r} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_r} = \dots\dots\dots V$$

سؤال ۱۳: مقادیر ولتاژ پایه‌های ترانزیستورها در مراحل ۴-۲-۶ و ۴-۲-۷ را با هم مقایسه کنید و نتیجه را بنویسید.

۳-۳-۴ ولتاژ DC پایه‌های ترانزیستورهای مدار شکل ۴-۷ را با استفاده از پروب اندازه‌گیری مطابق شکل ۴-۸ اندازه‌گیری کنید.

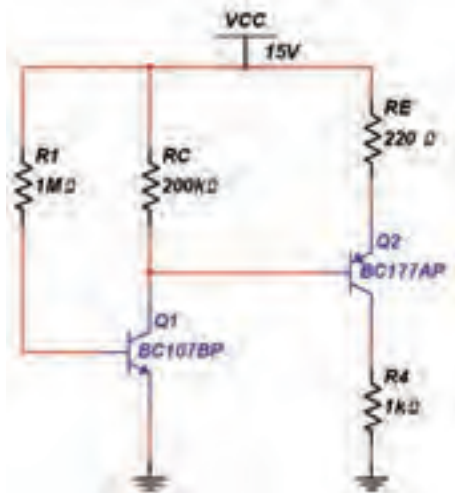

شکل ۴-۸ مقادیر اندازه‌گیری شده توسط پروب اندازه‌گیری

$$\begin{aligned} V_{B_1} &= \dots\dots\dots V \\ V_{E_1} &= \dots\dots\dots V \\ V_{C_1} &= \dots\dots\dots V \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} V_{B_2} &= \dots\dots\dots V \\ V_{E_2} &= \dots\dots\dots V \\ V_{C_2} &= \dots\dots\dots V \end{aligned}$$

۴-۳-۴ مقدار مقاومت‌های R_C و R_E را مطابق شکل ۴-۹ تغییر دهید و ولتاژ پایه‌های ترانزیستورها را اندازه‌گیری نمایید.

شکل ۴-۹ مدار تقویت کننده‌ی دو طبقه‌ی کوپلاژ مستقیم

سؤال ۱۵: با مقایسه‌ی راندمان بین دو مدار فوق چه نتیجه‌ی کلی حاصل می‌شود؟

نکته:

یکی از ابزارهای اندازه‌گیری در نرم‌افزار مولتی سیم پروب اندازه‌گیری است. با اتصال این پروب به هر نقطه از مدار می‌توانید انواع ولتاژ و جریان را اندازه‌گیری کنید. این پروب را مطابق شکل ۴-۶ از نوار ابزار، مورد استفاده قرار دهید.

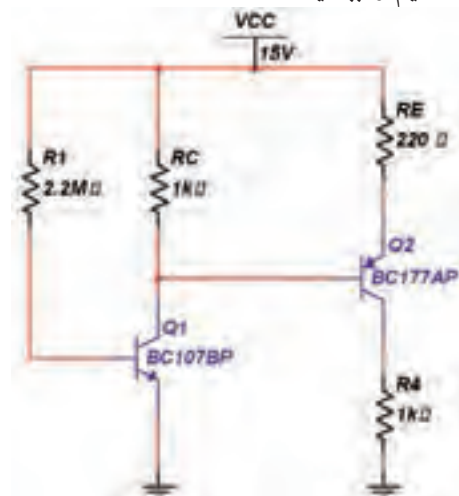

شکل ۴-۶ موقعیت پراب اندازه‌گیری در نوار ابزار

۴-۳-۳ آزمایش ۳: تقویت کننده‌ی دو طبقه با کوپلاژ مستقیم

۴-۳-۱ در این نوع کوپلاژ، میزان تقویت در فرکانس‌های پایین، بالا است.

۴-۳-۲ مدار شکل ۴-۷ تقویت کننده‌ی دو طبقه با کوپلاژ مستقیم را ببینید.

شکل ۴-۷ مدار تقویت کننده‌ی دو طبقه با کوپلاژ مستقیم

سؤال ۱۸: با استفاده از مقادیر به دست آمده از مرحله‌ی ۳-۴-۶ ضریب بهره‌ی هر طبقه و ضریب بهره‌ی کل را به دست آورید.

$$A_{V_1} = \dots\dots\dots A_{V_r} = \dots\dots\dots$$

$$A_{V_T} = \dots\dots\dots$$

سؤال ۱۹: کدام نوع از انواع کوپلاژ با شرایط یکسان ضریب بهره‌ی ولتاژ بیشتری دارد؟ کاربرد هر یک از انواع کوپلاژها را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

۴-۴ آزمایش ۴: تقویت کننده‌ی زوج دارلینگتون

۴-۴-۱ زوج دارلینگتون نمونه‌ای از تقویت کننده‌های دو طبقه با کوپلاژ مستقیم است.

۴-۴-۲ مدار شکل ۴-۱۰ را ببینید. در این مدار ترانزیستور BD۱۳۷ نسبت به ترانزیستور BC۱۷۷ از β کوچک‌تری برخوردار است، به همین دلیل ترانزیستور BD۱۳۷ را در دومین طبقه‌ی مدار قرار دهید. دستگاه آمپر متر را بر روی پایه‌های ورودی و خروجی مدار وصل کنید و جریان عبوری از این پایه‌ها را اندازه‌گیری نمایید.

$$V_{B_1} = \dots\dots\dots V \quad V_{E_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_1} = \dots\dots\dots V \quad V_{B_r} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_r} = \dots\dots\dots V \quad V_{C_r} = \dots\dots\dots V$$

سؤال ۱۶: با مقایسه‌ی ولتاژ DC ترانزیستورها در مدارهای شکل های ۴-۸ و ۴-۹ چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟ توضیح دهید.

.....

.....

.....

سؤال ۱۷: مقدار A_V را در مدار تقویت کننده با کوپلاژ مستقیم در فرکانس‌های ۱۰۰Hz و ۱KHz و ۱۰KHz به دست آورید و در مورد نتیجه‌ی حاصل شده توضیح دهید.

$$A_{V_1} = \dots\dots\dots$$

$$A_{V_r} = \dots\dots\dots$$

$$A_{V_T} = \dots\dots\dots$$

.....

.....

۴-۳-۵ مدار را مجدداً به حالت اولیه برگردانید. منبع سیگنال را به ورودی مدار شکل ۴-۸ وصل کنید و شکل موج پایه‌های ترانزیستورها را با استفاده از دستگاه اسیلوسکوپ مشاهده و ولتاژ پیک تا پیک آنها را توسط پروب اندازه‌گیری کنید.

$$V_{P-PB_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PE_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PC_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PB_r} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{P-PE_r} = \dots\dots\dots V$$

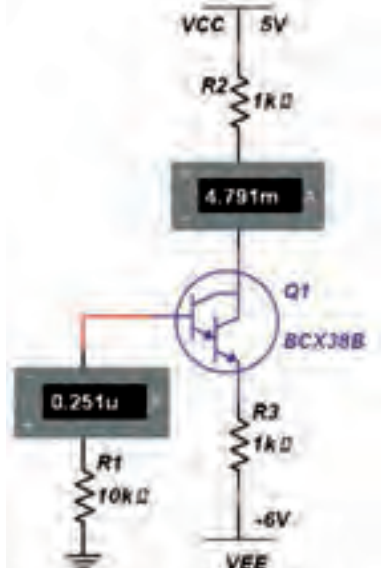
$$V_{P-PC_r} = \dots\dots\dots V$$

معادل NPN زوج دارلینگتون را می‌توانید در اختیار بگیرید.

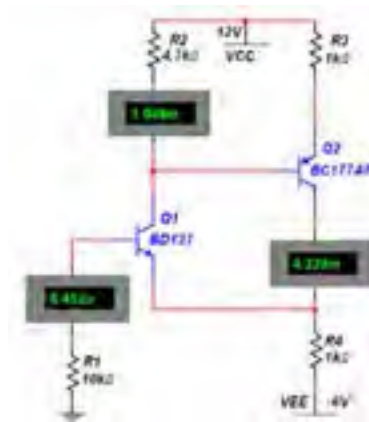

شکل ۴-۱۱ نحوه‌ی قراردادن ترانزیستور زوج دارلینگتون

۴-۴-۵ مدار شکل ۴-۱۲ را ببندید و جریان عبوری از مدار را توسط آمپر متر اندازه‌گیری نمایید. مقدار β مدار را به دست آورید.

شکل ۴-۱۲ مدار زوج دارلینگتون

شکل ۴-۱۰ مدار زوج دارلینگتون و اندازه‌گیری جریان‌های مدار

$$I_{B_1} = \dots\dots\dots \text{mA}$$

$$I_{C_1} = \dots\dots\dots \text{mA}$$

$$I_{C_2} = \dots\dots\dots \text{mA}$$

۴-۴-۳ با توجه به نسبت اندازه‌ی جریان‌های ورودی و خروجی مدار شکل ۴-۱۰ به این نتیجه می‌رسیم که مدار تقویت کننده‌ی جریان است.

سؤال ۲۰: آیا می‌توانید β کل و β هر یک از ترانزیستورهای مدار شکل ۴-۱۰ را با توجه به مقادیر جریان‌های مدار به دست آورید؟ روش محاسبه را توضیح دهید.

$$\beta_1 = \dots\dots\dots$$

$$\beta_2 = \dots\dots\dots$$

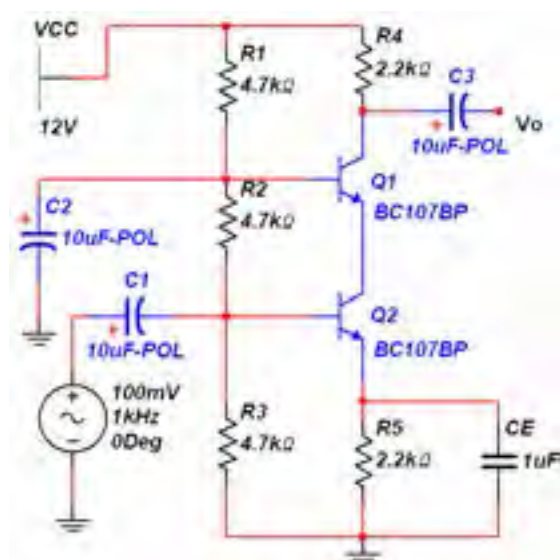
$$\beta_T = \dots\dots\dots$$

۴-۴-۴ برای آزمایش زوج دارلینگتون می‌توانید از ترانزیستورهای ترکیبی خاص نیز استفاده کنید. از نوار Component قسمت ترانزیستور DARLINGTON_N را مطابق شکل ۴-۱۱ انتخاب کنید و بر روی میز کار انتقال دهید. در این حالت یک ترانزیستور

۴-۵ آزمایش ۵: تقویت کنندهی آبشاری

مدار تقویت کنندهی آبشاری ترکیب دیگری از اتصال کوپلاژ مستقیم دو ترانزیستور است. کاربرد این مدار برای تقویت سیگنال‌های فرکانس بالا است.

۴-۵-۱ مدار شکل ۴-۱۳ را ببینید و ولتاژ پایه‌های هر یک از ترانزیستورها را اندازه‌گیری کنید.

شکل ۴-۱۳ مدار تقویت کنندهی آبشاری

$$V_{B_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_1} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{B_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{E_2} = \dots\dots\dots V$$

$$V_{C_2} = \dots\dots\dots V$$

سؤال ۲۴: ویژگی مدار شکل ۴-۱۳ از نظر پایداری حرارتی چیست؟ توضیح دهید.

$$I_{B_1} = \dots\dots\dots mA$$

$$I_{C_2} = \dots\dots\dots mA$$

$$\beta_T = \dots\dots\dots$$

سؤال ۲۱: نتایج β_T مراحل ۴-۴-۲ و ۴-۴-۵ را با هم مقایسه کنید و نتیجه را شرح دهید.

تمرین ۳: با استفاده از انواع دیگر ترانزیستورهای زوج دارلینگتون مدار آزمایش مرحله‌ی ۴-۴-۵ را تکرار کنید و نتیجه را بنویسید.

سؤال ۲۲: آیا می‌دانید چه رابطه‌ای بین جریان ورودی و جریان خروجی در مدار شکل ۴-۱۲ برقرار است؟ توضیح دهید.

سؤال ۲۳: آیا می‌دانید اگر در مدار زوج دارلینگتون از دو ترانزیستور npn یا pnp استفاده شود، مدار به چه صورتی طراحی می‌شود؟ تجربه کنید و نتیجه را بنویسید.

$$V_{CE} = \dots\dots\dots V$$

$$I_C = \dots\dots\dots mA$$

$$P_C = \dots\dots\dots mW$$

سؤال ۲۷: مدار شکل ۴-۱۴ چه نوع تقویت کننده‌ای را

نشان می‌دهد؟ توضیح دهید.

سؤال ۲۸: نتایجی که از این آزمایش به دست آورده‌اید

را بنویسید.

سؤال ۲۵: توان تلف شده در ترانزیستورهای مدار

شکل ۴-۱۳ را محاسبه کنید. توان تلف شده از رابطه‌ی:

$$P_C = V_{CE} I_C$$

مذکور را محاسبه کنید.

$$V_{CE} = \dots\dots\dots V$$

$$I_C = \dots\dots\dots mA$$

$$P_C = \dots\dots\dots mW$$

۴-۵-۲ در مدار تقویت کننده‌ی آبشاری شکل ۴-۱۳

دستگاه اسیلوسکوپ را به ورودی و خروجی وصل کنید.

ولتاژ پیک تا پیک ورودی و خروجی را اندازه‌گیری نمایید و

ضریب بهره‌ی مدار را به دست آورید.

$$V_{P-Pi} = \dots\dots\dots$$

$$V_{P-PO} = \dots\dots\dots$$

$$A_{V_T} = \dots\dots\dots$$

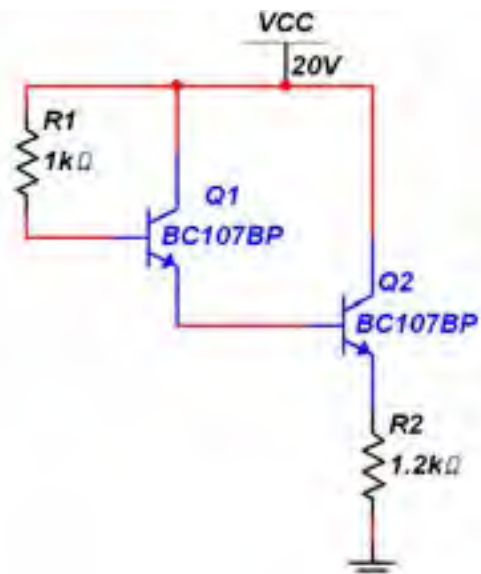
سؤال ۲۶: آرایش ترانزیستورهای مدار شکل ۴-۱۳ را

بنویسید.

تمرین ۴: مدار شکل ۴-۱۴ را ببندید. توان تلف شده‌ی

کل مدار را با استفاده از جریان و ولتاژ به دست آورید.

شکل ۴-۱۴ مدار تقویت کننده دو طبقه